

HALACHIC AND HASHKAFIC ISSUES IN CONTEMPORARY SOCIETY

65 - DISGRACED RABBIS - PART 1

OU ISRAEL CENTER - FALL 2017

A] THE CHALLENGE OF HUMAN WEAKNESS

• B'H most individuals in the world, and certainly in the Jewish community, are good people. In the Rabbinic leadership of the Jewish people, the overwhelming majority are positive forces for good - impressive and admirable people who work on themselves and help their communities to grow in Torah, mitzvot and middot tovo.

• However, things can go wrong! Rabbis and other religious leaders can fall short, and occasionally far short, of the standards that we expect of them. Questions which arise in these circumstances include:

- Can we continue to learn from their Torah in future? Must their books be removed from the shelves?
- Can we learn from the Torah - sefarim, lectures, recordings etc - that they gave in the past? Do we have to expunge it? If a woman had kallah classes from someone who was later exposed for bad behavior, does she need to repeat the classes with someone else?
- Can we continue to follow the psak of a rabbi who has been subsequently disgraced? Is the food he certified still kosher? Are the converts he authorized still Jewish!?
- Is there any distinction between what they taught BEFORE they were nichshal, and what they taught after it transpires that they were already behaving incorrectly?
- How do we relate to the teshuva of Rabbinic figures? Do they get a 'second chance'? Should they be reinstated to their former position?
- Does the nature of what they did wrong make a difference to our attitude to their Torah - before or after?
- Does it make a difference if we learn from them in person or from written material?
- Is there a difference between psak halacha and general Torah ideas?

• NOT all behavior is equally bad. Examples of inappropriate behavior could include:

- (i) Predatory sexual crimes against others - often vulnerable victims, such as children.
- (ii) Sexually abusive behavior which betrays the trust of talmidim/ot - often younger students who were unable to extricate themselves from such situations.
- (iii) Giving in to yitzrei hara of different types - for money, for (consensual) sexual relationships.
- (iv) People who are exposed as having serious negative middot issues - lying, deception, kavod, arrogance.
- (v) People who are exposed as having unacceptable views on halachic or hashkafic issues; in an extreme case - heresy.
- (vi) Rabbi who cease to be religious observant.
- (vii) Rabbis who exhibit a severe failure of professional judgement.

• Would we be more suspicious of the Torah teachings of a Rabbi who was exposed as having stolen money, or to one who is exposed as having plagiarized or invented false sources?

B] LEARNING FROM AN ANGEL - HIGH STANDARDS FOR RABBANIM!

1. ההוא צורבא מרבנן דהוו סנו שומעניה (רש"י - שיואלין עליו שמועות רעות). אמר רב יהודה היכי ליעביד? לשמתיה?! צריכי ליה רבנן. לא לשמתיה?! קא מיתחיל שמא דשמיא! אמר ליה לרבה בר בר חנה: מידי שמיע לך בהא? אמר ליה - הכי אמר רבי יוחנן, מאי דכתיב (מלאכי ב:): *כִּי־שָׁפְטִי כְהֵן יִשְׁמְרוּ־אֶת־עַת וְתוֹרָה יִבְקְשׁוּ מִפִּיהוּ כִּי מֵאֲדָה ה' צְבָאוֹת הוּא*. אם דומה הרב למלאך ה' - יבקשו תורה מפיו. ואם לאו - אל יבקשו תורה מפיו. שמתיה רב יהודה. לסוף איחלש רב יהודה, אתו רבנן לשיולי ביה, ואתא איהו נמי בהדיהו. כד חזייה רב יהודה חיך אמר ליה: לא מסתייך דשמתיה לההוא גברא אלא אחוכי נמי חיך בי? אמר ליה: לאו בדיך מחייכנא אלא דכי אזלינא לההוא עלמא בדיחא דעתאי דאפילו לגברא כוותך לא חניפי ליה!

מועד קטן זי.

8. דסני שומענייה - שיולחות עליו שמועות רעות ושנואות שכוה נואף

רש"י מגילה כה:

Rashi explains that the individual was suspected of adultery.

9. הוא צורבא מרבנן דהוה סגי שומענייה - שהיה שם שמים מתחלל על יד ..... וכגון אלישע אחר שהיה מתעסק בספרי מינין ושותה במיני זמר דגרסינן זמר יוני לא פסק מביתו

רבינו חננאל מועד קטן יז.

Rabbeinu Chananel defines the parameters of chilul Hashem by giving the specific examples of learning heresy or frivolous drinking. He also brings the example of Elisha Acher, which we will examine in more detail below.

10. ואי סני שומענייה - כגון שמתעסק בספרי אפיקורוסין ושותה במיני זמר, או שחביריו מתביישין ממנו ושם שמים מתחלל על ידו, משמתנין ליה. (ש"ך - עד שאומרים עליו 'שרא ליה מריה לפלניא')

שולחן ערוך יורה דעה סימן שלה סעיף מב

This definition is ruled in Shulchan Aruch.

- A Torah teacher need not be perfect and without sin, but becomes ineligible to teach Torah once he/she behaves⁴ in a way which is deemed grossly inappropriate for a person in this position, or creates a chilul Hashem which would embarrass Rabbinic colleagues.
- NB - we will see in next week's shiur iy'H that mere rumors of bad behavior are NOT sufficient grounds to make a definitive judgment about the person.

C] 'FILTERING' THE GOOD FROM THE BAD

11. תנו רבנן: מעשה באחר שהיה רוכב על הסוס בשבת והיה רבי מאיר מהלך אחריו ללמוד תורה מפיו. אמר לו: מאיר, חזור לאחריך שכבר שיערתי בעקבי סוסי עד כאן תחום שבת! ..... ורבי מאיר היכי גמר תורה מפומיה דאחר?! והאמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן: מאי דכתיב כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו כי מלאך ה' צבאות הוא? אם דומה הרב למלאך ה' צבאות - יבקשו תורה מפיהו. ואם לאו - אל יבקשו תורה מפיהו! אמר ריש לקיש: רבי מאיר קרא אשכח ודרש (משלי כ"ה) *הט אַזְקָה וְשִׁמְעֵ דְדַבְרֵי חֲכָמִים וְלִבְךָ תַּשְׁמִיט לְדַעְתָּךְ*: לדעתם' לא נאמר אלא 'לדעתך'. רב חנינא אמר מהכא: (תהלים מה:יא) *שְׁמַעֲבֵרְתָּ וְרָאִי וְהִטִּי אֶזְנוֹךָ וְשִׁכַחְתִּי עֵמֶךָ וּבֵית אַבְיָךָ וְגו'*. קשו קראי אהדדי! - לא קשיא, הא - בגדול, הא - בקטן. כי אתא רב דימי אמר - אמרי במערבא: רבי מאיר אכל תחלא ושדא שיחלא לברא. דרש רבא: מאי דכתיב (שיר השירים ו:יא) *אֶל-גִּנְתִּי אָגִיל וְיַדְתִּי לְרֵאֵתִי [בְּאֵבֵי הַנְּחַל לְרֵאֵתִי הַפְּרֻחָה הַגִּפְנֵי הַנֶּזְעוּ קְרַמְנִים]*. למה נמשלו תלמידי חכמים לאגוז? לומר לך: מה אגוז זה, אף על פי שמלוכלך בטיט ובצואה אין מה שבתוכו נמאס. אף תלמיד חכם אף על פי שסרח אין תורתו נמאסת. אשכחיה רבה בר שילא לאליהו, אמר ליה: מאי קא עביד הקדוש ברוך הוא? אמר ליה: קאמר שמעתא מפומייהו דכולהו רבנן ומפומיה דרבי מאיר לא קאמר. אמר ליה: אמאי? משום דקא גמר שמעתא מפומיה דאחר. אמר ליה: אמאי? רבי מאיר רמון מצא - תוכו אכל, קליפתו זרק! אמר ליה: השתא קאמר: 'מאיר בני אומר'.

חגיגה טו. - טו:

Rabbi Meir learnt the Torah of the heretical Elisha ben Avuya. The Gemara justifies this on the basis that Rabbi Meir was a 'gadol' who was able to filter and retain the 'edible parts' and discard the 'rind'. Nevertheless, in the Midrashic construct presented here, even God 'needed to be persuaded' that Rabbi Meir's Torah was legitimate.

12. .... וא"ר שראה צקונטרס לרפת שמועות שקיבל מאלישע בן אבויב קצטום צטס אחרים מפני שכיח שמו אחר אלז שאר שמועות קצטום צטמו ולא מסתברא ....

תוספות סוטה יב. ד"ה אחרים

The Gemara in Horayot (13b) identifies the opinions quoted in the name of 'Acherim' as those of R' Meir. Tosafot quote a view (which they ultimately reject) that 'Acherim' actually refers to the teachings that R' Meir learned from Elisha ben Avuya!

4. The technical seriousness of the aveira is not the only factor. A breach of a Torah prohibition (such as a teacher who speaks lashon hara) would not necessarily be grounds for disqualification.

How does this fit with the prohibition of learning Torah from disgraced Rabbis?

13. גדול - היודע ליזכר שלא ילמוד מעשיו - יכול ללמוד תורה מפיו

רש"י שם

Rashi rules that a 'gadol' who may learn from a disgraced teacher, is someone who is able to be careful not to learn from his deeds.

14. הרב שאינו הולך בדרך טובה, אף על פי שחכם גדול הוא וכל העם צריכים לו, ח אין למדין ממנו עד שיחזור למוטב.

שולחן ערוך יורה דעה סימן רמו סעיף ח

As we saw above, the Rambam does not distinguish between different kind of students in these issues. The Shulchan Aruch follows the Rambam in this.

15. .... הוי ליה להרמב"ם וסייעתו לחלק בין גדול לקטן! וי"ל דסבירא ליה .... דאף צימני הש"ס היו קטנים וכל שכן בזמן הזה שכולם נחשבים קטנים, כמ"ש חס ראשונים בני אדם חנו כחמורים ולא כחמורו של רבי פנחס בן יאיר כו' ואם כן בזמן הזה אין חילוק. והגאון אמ"ו ז"ל תירץ דס"ל מדקאמר ר"ל ר"מ קרא אשכח כו' משמע ר"מ סבירא ליה הכי ואנן לא קי"ל כוותיה. .... והיינו דקאמרי התם דש"ס דקודשא ב"ה לא קאמר שמעתתא משמיה דר' מאיר הואיל וגמר שמעתתיה מפומיה דאחר ע"ש

ש"ך יורה דעה סימן רמו ס"ק ח

The Shach questions why the Rambam and Shulchan Aruch do not differentiate between different types of student. He has two explanations: (i) We DO rule like R' Meir, but must assume that today's students are 'ketanim'. (ii) Alternatively, based on the sugya in Chagiga, maybe we do NOT rule like Rabbi Meir since he is quoted as an individual who expounded on a verse.⁵

16. אך אגן מה נענה דהרמב"ם עביד עובדא בנפשיה ולמד חכמות חיצוניות. וכתב גדול המורים הריב"ש בתשובה סוף סימן מ"ה דהרמב"ם סמך על הא דר"מ דבגדול שרי, ולכן בריש ספר המורה כתב *הט אונק וכו' ולבך תשית לדעתך*, דהוי קרא דדרש ר"מ ע"ש באורך. וכיון דהרמב"ם סמך על זה אזדא ליה תירוץ הרב הנז' דסבר הרמב"ם דלא קי"ל כר"מ, והדרא קושיא לדוכתא, דאמאי השמיט בחיבורו חילוק זה? ואולי סבר הרמב"ם דהא דאמרו בש"ס הא בגדול הא בקטן, לאו דוקא, אלא בעינן שיהיה גדול בחכמה ודעתו רחבה כרבי מאיר, אשר רוח בו שיבור לו לברר אוכל ולא גדול בשנים וקטן בשנים. ומשור"ה כיון שהרמב"ם סובר שיהיה לו דעת שלם ורחב לבב ... לכן השמיט חילוק זה, לסתום הפתח, כי לא רבים יחכמו כר"מ. ואם כה יאמר דגדול שרי, כל אחד ידמה בדעתו כי גדול הוא, וילכד בפתח. אבל הרמב"ם איהו גופיה ידע בנפשיה - וכ"ע מודו ליה - כי הוא גדול וידיעתו מכרעת, ונפשו אותה ויעש.

ברכי יוסף יורה דעה סימן רמו

The Birkei Yosef points out that the Rambam himself learned from Aristotle and justifies doing so, in the introduction to the Moreh, by quoting the same verse that Rabbi Meir learnt to justify learning from Acher! As such, the Birkei Yosef suggests that the Rambam really DID rule like R' Meir that 'filtering' is possible and trusted himself in this regard. But he did not want to open this up to 'regular people', who are too likely to consider themselves to be 'gedolim'.

17. ... אלא ודאי שהעיקר כחילוק הגמ' בין גדול לקטן, אלא שהרמב"ם והש"ע ס"ל דהאידינא כולם חשובים כקטנים לענין זה. וכמ"ש האור החיים והברכי יוסף וסיעתם. ולפ"ז בדורינו זה שהכל נחשבים לקטנים אין ללמוד מפי חכם שאינו הגון. וכ"כ הגאון שערי דעה יו"ד (ס"ל רמו סק"ג), שלדעת הרמב"ם והש"ע לא התירו לגדול ללמוד מפי חכם שאינו הגון אלא כגון ר"מ שהוא גדול הדור וחסיד קדוש, משא"כ לאיש אחר שמא ימשך אחריו בדעות נפסדות

שו"ת יביע אומר חלק ז - יורה דעה סימן יט

Rav Ovadia Yosef rules that, today, no one is allowed to learn from an improper Torah teacher.

5. In fact, there are a number of examples where the halacha DOES follow such individuals who expounded on verses in this way.

D] UNSUBSTANTIATED RUMORS

18. **שאלה:** אנו שואלים ... אנו שואלים מחסד אדוננו אור העולם מרינו ורבינו משה בר' מימון ז"ל, מה אומר [מורנו ואדוננו ירום הודו] הרב הגדול מופת הדור ופלאו ממזרח שמש ועד מבואו על איש [מפורסם במשרת] החזנות והוא תלמיד (חכם) ג"כ. ויצא עליו רינון שאין ראוי להזכירו אבל לא קמה בו [עדות] בשני עדים כשרים, ולו אויבים. היסירוהו ממשרת החזנות אם לאו ומה הוא [חייב] בזה? ואם תתקיים עליו העדות ויקבל מה שהוא חייב בדין, [היסירוהו] ממשרתו אחר שנענש, אם לאו? ואם מעיד עליו עד [אחד מה] ייעשה? ...

התשובה: מה שצריך לידע כל משכיל וחכם, שאין ראוי להסיר שום בעל משרה ממשרתו בגלל שמועה בלבד, אפילו אין לו אויבים. ומכל שכן אם יש [בזאת] העיר בני אדם השונאים אותו ... וגם אם תתקיים עליו העדות, אין ראוי להסירו, אם קבל עליו מה שהוא חייב בדין שאין [מורידין] אדם מקדושתו מסנהדרי גדולה ועד חזן הכנסת, אלא אם כן עבר [עבירה] בפרהסיא. .... והאיש, אשר דבר [בזה] התלמיד (חכם) מבלי שראה בעיניו, חייב נידויי לפי שלא [תתכן] אפקרתא גדולה מזהיד ולוקה משום מוציא שם רע ...

שו"ת הרמב"ם סימן קיא

The Rambam⁶ rules that established wrongdoing justifies the immediate removal of a Torah leader. However, unsubstantiated rumors certainly do NOT justify public sanction. 'Trial by media' is not an acceptable way to deal with the matter.

19. ... ע"ד גבאי צדקה שיצא עליו קול שנתפס עם הנכרית ורצו להעבירו ולא שבק מעלתו, יפה עשה שאין לפסול איש על רינון וקול בעלמא ואין להחזיק הקול אלא בעדים ברורים ואין להרהר אחר זה כלל וכלל. והנה אח"כ הודה ולא בוש שנכשל באיסור זה כמה פעמים רחמנא לצלן, והעבירוהו מגבאותו ונטלו ממנו סמיכת החבר - יפה וכדין עשה גם בזה. ומה שציוה מעלתו שיתודה ברבים, כיון שהחטא מפורסם צריך לפרסם תשובתו ברבים - גם זה כדין וכהלכה

שו"ת חתם סופר חלק א (אורח חיים) סימן קעה

The Chatam Sofer dealt with the case of a local gabbai tzedaka who was accused of living with a non-Jewish woman. While the accusations were still unsubstantiated rumors, the individual could not be removed. Once he confessed to the wrongdoing he was promptly dismissed.

20. תנא דבי רבי ישמעאל: אם ראית תלמיד חכם שעבר עבירה בלילה - אל תהרהר אחריו ביום, שמא עשה תשובה. שמא סלקא דעתך? אלא: ודאי עשה תשובה. והני מיילי - בדברים שבגופו, אבל בממונא - עד דמהדר למריה

ברכות יט.

Chazal ask us to strike an important balance. On the one hand, if a Torah scholar commits an aveira, we must be 'dan lekav zechut' that the individual did teshuva. On the other hand, Chazal also recognized that one cannot be naive! Certain patterns of behavior - in this case monetary impropriety - become deeply ingrained, and more is needed to establish teshuva. As we will see in Part 2, where there are existing and potential future victims of the behavior, the analysis is often different.

21. וכל שכן אם הוא איש תלמיד חכם וירא חטא אך עתה גבר יצרו עליו, בודאי עון גדול הוא לפרסם חטאו ואסור אפילו להרהר אחריו כי בודאי עשה תשובה. ואף אם יצרו נתחזק עליו פעם אחת נפשו מרה לו אחר כך על זה ולבבו ירא וחרד מאד על אשמתו

חפץ חיים הילכות לשון הרע ד"ד

It is a serious aveira to speak lashon hara about any person's misdeeds, even if those deeds are confirmed. On the other hand, the laws of lashon hara themselves mandate making certain information public where there is a 'toelet' - a justifiable need. Where there is a need to protect others, there will be many situations in which the aveirot of Torah personalities must be publicized. In these sensitive areas a suitably qualified halachic authority must be consulted.

To be continued. In Part 2 we will iy'H look at:

- Why learning the Torah of disgraced rabbis is a problem.
- Whether this applies only to personal contact or also to written and recorded audio material.
- Whether this applies to Torah which was taught before the offending behavior.
- Whether this applies after the individual has done teshuva, and how such teshuva can be assessed.
- Whether the offending individual can ever be reinstated to their former leadership position.
- Some contemporary rulings.

6. In his teshuvot, which were discovered in the 20C in the Cairo Geneiza.